

Stockholm 2024-12-13

Anna Liljeblad
Anna.liljeblad@energigas.se

Till:
Ei:s uppdrag om genomförande av EU:s
gasmarknadspaketet,
gasmarknadspaketet@ei.se

Kopia till:
Claes Vendel Nylander, Ei

Inspel till Energimarknadsinspektionens uppdrag om genomförande av EU:s gasmarknadspaket

Inledning

Regeringen har gett Energimarknadsinspektionen (Ei) i uppdrag att bedöma vilka åtgärder som krävs för att genomföra Gasmarknadspaketet¹ på den svenska marknaden. I uppdraget omfattas både naturgas- och vätgasregelverken. Ei har den 19 november 2024 delat ett författningsförslag "Författningsförslag koncession för ledningar och anläggningar för Gas" med referensgruppen (där bland annat Energigas Sverige ingår) och bitt om kommentarer på förslaget sakinhåll.

Energigas Sverige har tidigare (se skriftliga inspel skickade 26 november 2024) kommenterat på definitionen av gas och även koncessionsfrågan för gas, och ser positivt på Ei:s ambition att förenkla koncessionslagstiftningen för ledningar och anläggningar för gas, delvis genom att likrikta lagstiftningen med ellagen. Energigas Sverige vill dock uppmärksamma Ei på några viktiga punkter baserat på författningsförslaget. För en av punkterna ses även ett behov av ökad förståelse för att bättre kunna avgöra förslaget konsekvenser.

Punkterna beskrivs nedan, och Energigas Sverige välkomnar en fortsatt dialog under kommande referensgruppsmöte den 19 december 2024. Detta inspel har inte tagit hänsyn till underlaget (*Utdrag ur rapport till extern referensgrupp inför möte 241219*) som Ei skickade till referensgruppen den 11 december där vissa punkter nedan redan kan vara hanterade.

¹ Gasmarknadspaketet består dels av ett direktiv (2024/1788) om gemensamma regler för de inre marknaderna för förnybar gas, naturgas och vätgas, om ändring av direktiv EU 2023/1791 och om upphävande av direktiv 2009/73/EG och dels av en förordning (2024/1789) om de inre marknaderna för förnybar gas, naturgas och vätgas, om ändring av förordningarna (EU) nr 1227/2011, (EU) 2019/942 och (EU) 2022/869 samt beslut (EU) 2017/684, och om upphävande av förordning (EG) nr 715/2009

Användning av begrepp och definitioner samt avgränsning kring vilka som omfattas av lagstiftningen

Som Energigas Sverige tidigare kommenterat i inspelet till Ei (inskickade 26 november 2024) är det viktigt att se över definitionerna. Energigas Sverige är positiva till att naturgas i den nya gaslagen inte omfattar andra gaser utan representerar enbart sig själv. I författningsförslaget anges att en ny definition införs, gas, vilken även breddas till att avse olika typer och former av energigas: vätgas, biogas, naturgas, gas från biomassa och andra gaser, i den mån det är tekniskt möjligt att använda dessa gaser i ett gassystem. I författningsförslaget och i nuvarande naturgaslag saknas dock en definition av vad som avses med ett gassystem (naturgassystem).

I de ursprungliga förarbetena till Naturgaslagen (prop. 1999/2000:72) är det tydligt att lagen då enbart skulle tillämpas för naturgas och den naturgas som överfördes/distribuerades i naturgasledningen. Det var även tydligt att utanför tillämpningsområdet hamnade andra former av gas, såsom stadsgas och gasol. I takt med att marknaden utvecklats med ökad andel biogas i gasnäten och sedan 2015 då Stockholms gasnät också omfattas av lagstiftningen har definitionen av naturgasen breddats till att även omfatta biogas, gas från biomassa och andra gaser, i den mån det är tekniskt möjligt att använda dessa gaser i ett naturgassystem. När den nya definitionen av gas nu införs och breddas ytterligare till att som författningsförslaget föreslår olika typer och former av energigas: vätgas, biogas, naturgas, gas från biomassa och andra gaser, i den mån det är tekniskt möjligt att använda dessa gaser i ett gassystem ser Energigas Sverige ett stort behov av att även definiera vad som avses med ett gassystem.

Alla gaser (även gasol, biogasol, syngas, biogas etc.) kan tekniskt användas i ett gassystem. För att tydliggöra att den nya gaslagen omfattar rörbunden metan respektive rörbunden vätgas och även andra gaser om de blandas med metan eller vätgas bör det tydliggöras vad som avses med ett gassystem. Energigas Sverige anser även att författningsförslagets förslag att lägga till "olika typer och former av energigas" bör strykas i lagen. Det anges tydligt att flytande gas omfattas om det matas in på gasnätet så begreppet olika former behöver därför inte inkluderas i definitionen av gas, det riskerar bara att skapa onödig förvirring.

Nuvarande lydelse

Med naturgas avses i denna lag även biogas, gas från biomassa och andra gaser, i den mån det är tekniskt möjligt att använda dessa gaser i ett naturgassystem.

Med naturgas avses även flytande (kondenserad) naturgas.

Föreslagen lydelse enligt författningsförslaget med förslag från Energigas Sverige i rött

Med *gas* avses i denna lag ~~olika typer och former av energigas~~: vätgas, biogas, naturgas, gas från biomassa och andra gaser, i den mån det är tekniskt möjligt att använda dessa gaser i ett gassystem.

Med ett gassystem avses gasledning för överföring av gas som främst består av metan respektive överföring av gas som främst består av vätgas.

Med gas avses även flytande (kondenserad) naturgas.

Energigas Sverige vill även uppmärksamma Ei på att det i Sverige finns ett antal små lokala gasnät/ledningar som distribuerar gas (framför allt biogas) utöver det västsvenska gasnätet och Stockholms gasnät. De flesta av dessa små gasnät/ledningar används för att distribuera gasen från en produktionsanläggning till en eller flera tankstationer/bussdepåer. Energigas Sverige ser en potentiell risk med att även dessa lokala gasnät/ledningar kommer att omfattas av regleringen då det inte finns någon tydlig skiljelinje mellan vad som är en gasledning enligt nuvarande naturgaslag. När den nya lagen nu breddas till att även omfatta vätgas och där det inte helt tydligt anges vad ett gassystem är betonar Energigas Sverige vikten av att införa någon form av kriterier att uppfylla för att ett gasnät/ledning ska omfattas av lagen. Kriterierna kan exempelvis utgå från att:

För att gassystemet/ledningen ska omfattas av lagstiftningen ska det uppfylla att:

1. Gasledningen är ett transmissionsnät eller är ansluten till ett transmissionsnät eller
2. Gasledningen har över X antal anslutna kunder till gasnätet

Det senare skulle kunna vara i kombination med antal km. Det viktiga är att lagen uppfyller syftet med regleringen och att det tydligt framgår vilka som omfattas av regleringen och dess tillhörande tillsyn och efterlevnad.

Övergripande kommentarer – tillståndsprovning och koncession

Energigas Sverige har i olika dialoger med Ei belyst problematiken med otydligheten i nuvarande lagstiftning kring definitionen av ombyggnation av till exempel en mät- och reglerstation, och problematiken det skapar i samband med ökad biogasproduktion på distributionsnäten med behov av omvänt gasflöde. I det inspel som Energigas Sverige gjorde till Ei den 25 november var vi positiva till att ta bort koncessionsplikten för mät- och reglerstation, linjeventilstation, rensdonsstation eller kompressorstation alternativt att det måste tydliggöras vad som avses med begreppet ombyggnation och tydliggöra att det även inkluderar kompletteringar/förändringar inom samma tomt/anläggning. Efter att ha analyserat författningsförslaget (där koncessionskravet tas bort) och haft diskussioner med våra medlemmar inser vi att vi behöver bättre förståelser för konsekvenserna av att slopa koncessionskravet helt.

För Energigas Sverige och våra medlemmar är det viktigt att förändringen som föreslås leder till förenklade tillståndsprocesser och underlättar omställningen av gasnäten till förnybar gas. Eftersom ledningarna som fortsatt är koncessionspliktiga går rakt genom en MR-station finns flera frågor som måste klaras ut. Finns det risk att koncessionsprocessen byts ut mot en annan tillståndsprocess (som dessutom måste förnyas oftare)? Vad händer med befintliga anläggningar och hur hanteras de när de behöver förnyas?

Energigas Sverige välkomnar en fortsatt dialog under kommande referensgruppsmöte den 19 december 2024 kring ovanstående funderingar och hoppas Ei kan beskriva förslaget lite mer i detalj.

Tillståndsprovning och koncession – tydliggöranden kring förgasningsanläggning och lokala nät

I nuvarande lagstiftning rörande förgasningsanläggning framgår att: *En förgasningsanläggning får inte byggas eller användas utan koncession av regeringen. Åtgärder för att bereda plats för en förgasningsanläggning, såsom sprängning, schaktning, skogsavverkning, markberedning eller liknande åtgärder, får inte vidtas innan koncession har meddelats.* Det framgår dock inte av lagen att kravet på koncession endast ska gälla om anläggningen ansluts till en koncessionspliktig ledning, även om detta, precis som Ei angett i författningsförslaget, var regeringens avsikt när kravet på koncession infördes för förgasningsanläggning (prop. 2004/05:62 s. 130). För en gasledning anges tydligt under 1§ andra stycket att det inte krävs koncession för naturgasledning som är belägen efter en mät och reglerstation. Ett liknanden förtydligande hade tydliggjort att förgasningsanläggningar endast är koncessionspliktiga vid anslutning till en koncessionspliktig gasledning.

Det är även tydligt att Ei:s avsikt är att avgränsa koncessionsplikten till att inte gälla för distribution av gas (d.v.s. distributionsnäten). Detta anges tydligt i lagen för ett gasnät som består av transmissionsledning och distributionsledningar eftersom koncession inte krävs för en gasledning som är belägen efter en mät- och reglerstation (d.v.s. alla distributionsnät på det västsvenska gasnätet). För lokala gasnät som inte är anslutna till det västsvenska gasnätet, som exempelvis Stockholms gasnät, är detta inte lika tydligt eftersom det i de flesta fall inte finns något överliggande nät där trycket sänks ifrån och det finns ingen tydlig skiljelinje att gasledningarna ligger efter en mät- och reglerstation. Här önskar Energigas Sverige att det tydliggörs i lagen att distributionsnäten är undantagna koncessionsplikt och även dess tillhörande anslutningar, som förgasningsanläggningar och förvätskningsanläggningar. Detta är även viktigt för att säkerställa att inte mindre lokala gasledningar som byggs för att ansluta en produktionsanläggning med exempelvis en tankstation eller närliggande industri ska omfattas av koncessionsplikt.

Energigas Sverige noterar även att Ei föreslår att det i en koncessionsansökan ska anges om gasledningen planeras överföra flera olika gaser, exempelvis naturgas och biogas. Gassammansättningen i en koncessionspliktig ledning kommer att variera över tid, och det är därför viktigt att kravet på specifikation utformas så att en mindre förändring i gassammansättningen inte medför att en ny koncessionsansökan måste göras. Naturgas och biogas består båda av metan varför behovet att specificera dessa i en koncessionsansökan kan ifrågasättas. Om myndigheten (eller den som behandlar en koncessionsansökan) vill veta vilken gas som ska överföras, kan det anges om ledningen till övervägande del ska överföra metan eller till övervägande del vätgas.

Rörledningslagen

Energigas Sverige är positiva till en mer enhetlig lagstiftning om koncession för rörledningar som överför naturgas/biogas och rörledningar som överför vätgas. Vi tycker det är positivt att reglerna samlas i den nya gaslagen men vill dock uppmärksamma Ei på att det finns fler gaser än dessa som används som bränsle på den svenska marknaden.

Energigas Sverige anser att det finns en risk med att gas utrangeras och tas bort helt från rörledningslagen eftersom det finns fler gaser på den svenska marknaden som används som bränsle. Ett exempel på annan gas är gasol (samlingsnamnet för en gasblandning som största delen består av propan och butan) som används främst inom industrin. Idag byggs nya gasolledningar framför allt inom industriområden där ingen koncession krävs enligt 1§ andra stycket 3e punkten. I annat fall är gasolledningarna oftast under 20 km. Även gasledningar som idag byggs mellan en tankstation och produktionsanläggning för biogas är vanligen under 20 km och undantas koncession enligt 1§ andra stycket 1a punkten.

Energigas Sverige anser därför att gas bör finnas kvar i rörledningslagen och att vätgasen bör undantas på samma sätt som naturgasledningar görs idag. Om inte detta är möjligt bör nedanstående undantag tydliggöras även i den nya gaslagen. Det måste även tydliggöras att gaslagen inte ska tillämpas på andra gasnät än de som avses, se vidare under avsnitt *Användning av begrepp och definitioner samt avgränsning kring vilka som omfattas av lagstiftningen*.

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1978:160) om vissa rörledningar att 1 §, ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse enligt
författningsförslaget med förslag från
Energigas Sverige i rött

1 §

En rörledning för transport av råolja eller produkt av råolja eller av annan vätska eller gas som är ägnad att användas som bränsle får inte dras fram eller användas utan särskilt tillstånd (koncession). Koncession krävs även för att dra fram och använda en rörledning för transport av koldioxid som ska lagras geologiskt. Bestämmelser om naturgasledningar finns i naturgaslagen (2005:403).

Koncession krävs inte för en ledning som

1. har eller avses få en längd av högst 20 kilometer,
2. huvudsakligen ska nyttjas för tillgodoseende av enskilda hushålls behov, eller
3. uteslutande ska nyttjas inom en hamn eller ett industriområde.

Regeringen får i ett enskilt fall medge undantag från koncessionsplikt.

En rörledning för transport av råolja eller produkt av råolja eller av annan vätska *eller gas* som är ägnad att användas som bränsle får inte dras fram eller användas utan särskilt tillstånd (koncession). Koncession krävs även för att dra fram och använda en rörledning för transport av koldioxid som ska lagras geologiskt. *Bestämmelser om gasledningar för gas som främst består av metan eller gas som främst består av vätgas finns i gaslagen (202X:XXX).*

Koncession krävs inte för en ledning som

1. har eller avses få en längd av högst 20 kilometer,
2. huvudsakligen ska nyttjas för tillgodoseende av enskilda hushålls behov, eller
3. uteslutande ska nyttjas inom en hamn eller ett industriområde.

Regeringen får i ett enskilt fall medge undantag från koncessionsplikt.

Anna Wallentin
Avdelningschef Marknad & Kommunikation

Anna Liljeblad
Ansvarig Distribution